

משטרת ישראל
אגף המבצעים

-בלמ"ס-

נוהל זה הותר לעיון על פי חוק חופש המידע

			נהלי אג"מ
מספר: 220.002.21	תת-פרק: טיפול באירועים	פרק: שיטור וקהילה	
שם: טיפול באירוע בו מעורב אדם עם מוגבלות נפשית			תאריך פרסום: 19/08/2021
			תאריך תחילה: 19/08/2021
			תאריך ביטול:
			נוסח: 2

1. כללי:

- א. משטרת ישראל נקראת לא פעם לאירועים בהם מעורבים אנשים עם מוגבלויות.
- ב. הטיפול באנשים עם מוגבלויות נפשיות מחייב ידע מקצועי ועשוי להצריך טיפול מתאים במסגרת שירותי הבריאות.
- ג. עם זאת, משטרת ישראל היא לרוב הגורם המגיע ראשון לטפל באירועים דחופים המתרחשים מחוץ למסגרות הטיפול בהם מעורבים אנשים עם מוגבלויות.
- ד. ייחודיות הטיפול המשטרתי באירועים בהם מעורבים אנשים עם מוגבלויות נדרשת כלפי כל סוגי המוגבלויות. עם זאת, נוהל זה עוסק בהיבטים הייחודיים הנוגעים לאנשים עם מוגבלות נפשית, ובהתאם להוראות החוק העוסקות בטיפול באנשים עם מוגבלות נפשית.
- ה. לא בכל האירועים בהם מעורב אדם עם מוגבלות נפשית, הדבר ניכר או ידוע למשטרה, ועל כן הפעולות הייחודיות הנדרשות בטיפול באדם עם מוגבלות נפשית, יתקיימו כאשר הוא זוהה ככזה או נמסר מידע כי החשוד/המעורב באירוע הוא אדם עם מוגבלות נפשית.

2. מטרה:

לקבוע את סדר הפעולות של מערכי השיטור באירועים בהם ידוע כי מעורב אדם עם מוגבלות נפשית החל מרגע קבלת האירוע במשטרה, אם באמצעות פניה למוקד או בתגובה לאירוע ספונטני ועד לטיפול הסייר בשטח.

3. הבסיס החוקי:

- א. חוק טיפול בחולי נפש התשנ"א - 1991 ותקנותיו.
- ב. נוהל אג"ם מס' 220.002.13 "טיפול הסייר באדם המאיים/מנסה להתאבד"
- ג. נוהל אג"ם מס' 220.004.10 "סיוע בביצוע צווי אשפוז מבימ"ש והוראות אשפוז שניתנו ע"י פסיכיאטר מחוזי".

4. שיטה:

- א. סדר פעולות המשל"ט באירוע בו מעורב אדם עם מוגבלות נפשית.
- ב. תנאים, הרכב הצוות ומיומנויות השוטרים הנשלחים לטפל באירוע בו מעורב אדם עם מוגבלות נפשית.

ג. סדר פעולות השוטר באירוע בו מעורב אדם עם מוגבלות נפשית.

5. עקרונות כלליים לטיפול באירועים בהם מעורבים אנשים עם מוגבלות נפשית:

- א. השוטרים ייגשו לאדם עם מוגבלות נפשית בגישה חיובית ובמטרה להציע עזרה.
- ב. השוטרים יפנו לאדם עם מוגבלות נפשית בצורה מכבדת ואמפטית.
- ג. השוטרים יפעלו ככל שניתן על מנת להרגיע ולבודד את האדם עם המוגבלות הנפשית מסביבה רועשת או ממסיחים העלולים לגרום לו ללחץ.
- ד. ככל שניתן, לאירוע בו מעורב אדם עם מוגבלות נפשית ישלח צוות המורכב משני אנשי צוות, עדיפות לצוות הכולל 2 שוטרי קבע.
- ה. ככל שניתן, לפחות אחד מאנשי הצוות יהיה שוטר קבע בוגר קורס יסוד סייר או קורס מקביל.
- ו. ראש המשמרת יכין צוות גיבוי שיהיה זמין לסייע לצוות הראשוני.
- ז. ככל שניתן הצוות יהיה מצויד באמצעים הדרושים קרי: מצלמת גוף, מכשיר שליטה טייזר ובתרסיס פלפל אחד לפחות.

6. פירוט השיטה:

א. סדר פעולות המשל"ט באירוע בו דווח על מעורב אדם עם מוגבלות נפשית:

- (1) בעת קבלת דיווח על אדם עם מוגבלות נפשית החשוד בביצוע עבירה, ייפתח אירוע בהתאם למהות הדיווח.
- (2) אם הדבר צוין בדיווח, המוקדן יציין במלל האירוע כי יש מעורבות של אדם עם מוגבלות נפשית.
- (3) אם למודיע יש היכרות מוקדמת עם האדם עם המוגבלות הנפשית (בן משפחה, שכן, מטפל וכד'), המוקדן יבצע תחקור מעמיק של המודיע בו יברר האם היו אירועים קודמים, האם האדם מטופל במסגרת רפואית, מה מהות העבירה אותה ביצע, וכל מידע נוסף שיכול לסייע בטיפול באירוע.
- (4) המוקדן יבצע בדיקה מקדימה במערכות המשטרתיות האם קיים מידע לפיו האדם הוא עם מוגבלות נפשית, במידה וכן ידאג לציין זאת במלל אירוע וייעדכן את ראש המשמרת.

ב. סדר פעולות השוטר באירוע בו מעורב אדם עם מוגבלות נפשית:

- 1) עם קבלת האירוע מהמוקד, יפעל השוטר לקבל את מירב הפרטים כבר בדרכו לזירה, כולל מידע על אירועים קודמים שבהם היה מעורב האדם עם המוגבלות הנפשית, אם היו (BACK OFFICE, תובנות ממערכת מוקדים וכו').
- 2) אם ניתן, השוטר יתקרב לזירה באופן שקט ללא שימוש באמצעי כריזה ואורות מהבהבים, זאת כדי לא להלחיץ את האדם עם המוגבלות הנפשית, דבר העלול להביא להסלמת האירוע.
- 3) אם המודיע ביקש מהמוקד כי ההגעה לאירוע תהיה ללא מדים על מנת לא להלחיץ את האדם עם המוגבלות הנפשית, יפעלו השוטרים ככל הניתן למלא אחר הבקשה ויגיעו לזירה ללא חולצת המדים **אך עם כובע זיהוי זמין**. אם הצוות התבקש להגיע לאירוע ללא מדים, יוודאו אנשי הצוות כי ראש המשמרת מעודכן בכך וזה יפעל לצוות כוח גיבוי מזוהה לאירוע.
- 4) אם ניתן, השוטר יאתר את המודיע או/ו אדם קרוב לאדם עם המוגבלות, ויקבל ממנו תמונת מצב רחבה על מצבו הנוכחי ועל עברו של האדם עם המוגבלות.
- 5) השוטרים ייגשו לאדם עם המוגבלות הנפשית, תוך הקפדה על שמירה על מרחק ביטחון המאפשר הגנה מפני תקיפה, ואבטחה הדדית בין השוטרים.
- 6) השוטרים יבצעו בדיקת מספר ת.ז של האדם במערכת שאילתות/אדם/שירת הסירנה, כדי לבדוק האם האדם כבר תויג ע"י חוקר כאדם עם מוגבלות נפשית.
- 7) השוטרים יפעלו לזהות את רמת האיום/ההתנגדות מצד האדם עם המוגבלות הנפשית:
 - א) במצב בו עולה חשש להתנגדות ובמידת הצורך יבקשו השוטרים תגבורת וסיוע של כוחות נוספים.
 - ב) מומלץ שלא לבצע מעצר על בסיס צוות סיירים אחד.
 - ג) השוטרים יעבירו בהקדם האפשרי דיווח מפורט לראש המשמרת/ קצין תורן.
- 8) במקרים בהם להערכת השוטרים יש מקום להפעיל סמכויות כפייה, בהתאם לחוק טיפול בחולי נפש, התשנ"א-1991, השוטרים יתייעצו טלפונית או יזמנו למקום גורמי סיוע מתחום הבריאות: מד"א / עו"ס עירוני באמצעות מוקד 106 ויחד עם גורמים אלה ישקלו פנייה לפסיכיאטר המחוזי לביצוע בדיקה כפויה (ראה נספח א').
- 9) אם ממאפייני האירוע ומהתרשמות השוטרים עולה כי לא נעברה עבירה פלילית המחייבת המשך טיפול חקירות, יפעלו השוטרים להשאיר את האדם עם המוגבלות הנפשית בהשגחה ראויה ובהסכמה של קרוב משפחה להמשך טיפול. הדבר ייעשה ככל שניתן תוך עדכון גורמי עו"ס ורפואה.
 - א) אם לא ניתן להשאיר את האדם עם המוגבלות הנפשית תחת השגחה ראויה של קרוב או בן משפחה, על השוטרים להודיע למפקד תורן ביחידה. המפקד התורן יפנה טלפונית, לפי העניין, אל עו"ס עירוני באמצעות מוקד 106 או הפסיכיאטר המחוזי, יפרט את פרטי האדם והאירוע בו היה מעורב, להמשך טיפולם.
 - ב) המפקד התורן יתעד את פרטי הפניה, והמענה שניתן על ידי הגורם המקצועי.

10) אם התרשם השוטר כי נעברה עבירה פלילית, אך ישנה אפשרות להליך טיפולי רפואי מידי, ייצור קשר עם קצין החקירות בתחנה, יפרט בפניו את מהות האירוע, והוא ישקול את נחיצות ומידיות ציר הטיפול הפלילי בחשוד.

א) ק' חקירות, לאחר שישקול את מהות ועוצמת העבירה וכן את צד המתלונן/ נפגע העבירה, רשאי לקבוע שניתן להעביר לטיפול רפואי מיידי ולוותר על המעצר, אולם בהמשך האדם יקרא לחקירה והמשך טיפול פלילי.

ב) ק' חקירות רשאי לקבוע בעבירות קלות מאוד, את סגירת התיק או אי פתיחתו כבר בשלב זה.

11) התרשמו השוטרים כי התקיימה עבירה פלילית וקצין חקירות החליט על המשך טיפול חקירות, יטופל האדם עם המוגבלות הנפשית כעצור/מעוכב רגיל תוך גילוי רגישות מרבית למצבו הבריאותי של העצור/ מעוכב (בהתאם לפקודת המטה הארצי 12.03.03 "העברת כלואים ואבטחתם מחוץ לתא המעצר וכותלי בית המעצר").

7. תיעוד:

- א. בסיום האירוע השוטר יכתוב דו"ח פעולה מפורט שיכיל בין היתר את הפרטים האלה: פרטי האדם עם המוגבלות הנפשית, התנהגותו, עדים לאירוע, פעולות שבוצעו באירוע, פרטי גורמי המקצוע שסייעו בטיפול, החלטות גורמי פיקוד, אישור קצין חקירות שלא לפתוח בהליך פלילי במידה והיה וכל שימוש בסמכויות.
- ב. אם האדם נעצר/עוכב, יש למלא דו"ח מעצר/עיכוב בהתאם.

נספח א' - מומחה תוכן תחנתי בתחום אנשים עם מוגבלות

נספח ב' - חוק טיפול בחולי נפש, התשנ"א-1991

מומחה תוכן בתחום אנשים עם מוגבלות**1. כללי :**

א. כחלק מבניית הכשרה ייעודית באגף ההדרכה לרפרנטים בכל תחנה בנושא אנשים עם מוגבלות (בדגש למוגבלות נפשית), יוכשרו שוטרים ייעודיים בכל תחנה, משל"ט ויחידות מג"ב השונות אשר יהוו מומחי תוכן בתחום אנשים עם מוגבלויות.

2. תפקיד מומחה התוכן בתחום אנשים עם מוגבלויות :

- א. איש הקשר היחידתי אל מול גורמי בריאות הנפש והרווחה בקהילה.
- ב. מתן תגובה לאירועים בהם מעורבים אנשים עם מוגבלות במשמרות בהן הוא עובד וכן גורם מייעץ לכוחות התגובה באירועים אליהם לא הגיע או שאינו עובד.
- ג. גורם מייעץ למגיבים הראשונים בהגעתם לאירוע בו מעורב אדם עם מוגבלות.
- ד. ביצוע הדרכה תוך תפקיד לשוטרי היחידה.
- ה. קיום שולחנות עגולים עם גורמי בריאות הנפש והרווחה בקהילה.
- ו. ריכוז נתונים על אירועים בהם מעורבים אנשים עם מוגבלות נפשית, ניתוחם והפקת לקחים לצורך למידה רוחבית.
- ז. ניהול תחקירים מבצעיים על אירועים בהם היו מעורבים אנשים עם מוגבלות.

3. עקרונות ההפעלה :

- א. בכל תחנה, משל"ט, יחידות מג"ב יוכשר שוטר קבע כנע"ת בתחום אנשים עם מוגבלויות (בהתאם לגאנט ההכשרות של אגף ההדרכה).
- ב. אוכלוסיית היעד להכשרה :
 - 1) שוטר ממגזר האג"ם בעל וותק של שנתיים לפחות לאחר סיום הכשרת יסוד.
 - 2) בעל אופק שירות של 5 שנים לפחות במגזר האג"ם.
 - 3) בעל אוריינטציה שירותית (ייבדק אל מול ההערכות התקופתיות של השוטר).
- ג. עם סיום ההכשרה יעדכן מומחה התוכן את כל שוטרי היחידה שהוא הגורם המוסמך ביחידה לנושא זה.
- ד. במשמרות בהן מומחה התוכן עובד בתחנה, עליו להגיע לאירועים בהם מעורב אדם עם מוגבלות נפשית, וזאת בהתאם ליכולת הפעלת הכוח במשמרת.
- ה. אם מומחה התוכן לא נמצא בעבודתו או שלא התאפשרה הגעתו לאירוע, ישמש כגורם מייעץ לטיפול באירוע ככל שצוות התגובה נדרש לייעוץ.
- ו. מומחה התוכן יקיים אחת לרבעון הדרכה תוך תפקיד לכלל שוטרי התחנה. בהדרכה יועברו תכנים כגון דגשים לזיהוי אנשים עם מוגבלות, דרכי טיפול, הרצאה של גורם מטפל מהקהילה, תחקירים ולקחים מאירועים קודמים, וכל נושא שיכול לטייב את טיפול המשטרה באוכלוסייה זו.

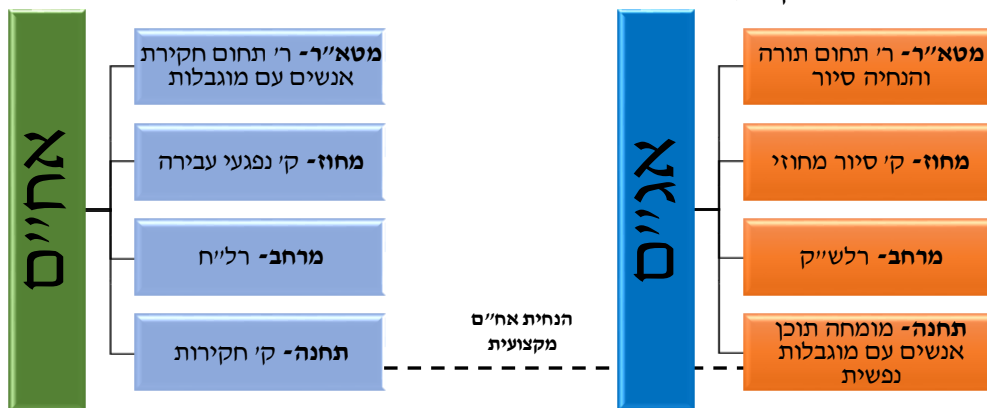
ז. מומחה התוכן יוביל או ישתתף אחת לחציון בשולחנות עגולים עם גורמי בריאות הנפש והרווחה מהקהילה ובהשתתפות גורם אח"ם מהתחנה.

ח. מומחה התוכן ירכז אחת לחודש (ע"ג הפורמט המצורף כמוסף לנספח זה) את כלל האירועים ביחידתו בהם היו מעורבים אנשים עם מוגבלות ויעבירו אל הרלש"ק המרחבי.

ט. מומחה התוכן ינהל תחקיר מבצעי באירועים בהם היו מעורבים אנשים עם מוגבלות והסתיימו במעצר/עיכוב חשוד ו/או בוצע שימוש בכוח ו/או הסתיימו בהליך טיפולי. התחקירים יועברו לאחר אישורם לרלש"ק המרחבי.

4. שרשרת ניהול מקצועית בתחום אנשים עם מוגבלות נפשית:

א. להלן שרשרת הניהול המקצועית באג"ם ובאח"ם:

ב. תחומי אחריות רלש"ק מרחבי:

- 1) ריכוז כלל האירועים מתחנות המרחב בהם היו מעורבים אנשים עם מוגבלות והעברתם לק' סיור מחוזי.
- 2) קיום פורום מומחי תוכן בתחום אנשים עם מוגבלויות אחת לחציון לצורך העברת ידע ומציאת פתרונות לטיוב טיפול המשטרה בנושא.
- 3) ריכוז כלל התחקירים מתחנות המרחב והעברתם לק' סיור מחוזי.
- 4) ביצוע בקרה שנתית בכל תחנה במרחב אחר תחומי עיסוקו ומימושם של מומחה התוכן בהתאם לנספח זה.

ג. תחומי אחריות ק' סיור מחוזי:

- 1) ריכוז כלל האירועים ממרחבי המחוז בהם היו מעורבים אנשים עם מוגבלות והעברתם לרמ"ד סיור ו-ר' תחום תורה והנחיה סיור במדור סיור מטא"ר.
- 2) ריכוז כלל התחקירים ממרחבי המחוז והעברתם לרמ"ד סיור ו-ר' תחום תורה והנחיה סיור במדור סיור מטא"ר.
- 3) ביצוע בקרה שנתית בכל מרחב אחר מימוש אחריותו של הרלש"ק בהתאם לנספח זה.
- 4) העברת פערים מיוחדים בתחום אנשים עם מוגבלויות אל רמ"ד סיור ו-ר' תחום תורה והנחיה סיור במדור סיור מטא"ר.

ד. תחומי אחריות מדור סיור מטא"ר:

- 1) השתתפות בהכשרות מומחה תוכן במכללה לשוטרים.
- 2) השתתפות בפורומים מקצועיים בתחום אנשים עם מוגבלות נפשית.
- 3) ריכוז נתוני אירועים ראויים לציון ותחקירים מכלל מחוזות המשטרה.
- 4) הפצה חודשית למחוזות ולגורמי אה"ד של תובנות ולקחים שעלו מהתחקירים והאירועים במחוזות.
- 5) ביצוע בקרה רבעונית בתחנה מדגמית אחר תחומי עיסוק ומימוש של מומחה התוכן בהתאם לנספח זה.

מוסף א'- פורמט ריכוז נתוני אירועים בהם היו מעורבים אנשים עם מוגבלות נפשית

פורמט ריכוז נתוני אירועים בהם היו מעורבים אנשים עם מוגבלות נפשית

תחנה	תאריך האירוע	מס' אירוע	תיאור האירוע	תוצאות טיפול	האם היה שימוש בכוח	האם בוצע תחקיר
					כן/לא	כן/לא
					כן/לא	כן/לא
					כן/לא	כן/לא
					כן/לא	כן/לא
					כן/לא	כן/לא
					כן/לא	כן/לא

חוק טיפול בחולי נפש, התשנ"א-1991

*מספור הסעיפים הוא כפי שהם מופיעים בחוק

6. בדיקה כפויה דחופה

(א) פסיכיאטר מחוזי רשאי להורות בכתב כי אדם יובא בדחיפות לבדיקה פסיכיאטרית, אם הובאו בפניו ראיות לכאורה כי נתמלאו באדם כל התנאים האלה:

- (1) הוא חולה וכתוצאה ממחלתו פגום, במידה ניכרת, כושר שיפוטו או כושרו לביקורת המציאות;
- (2) הוא עלול לסכן את עצמו או את זולתו סיכון פיזי מיידי;
- (3) הוא סירב להיבדק בידי פסיכיאטר.

(ב) פסיכיאטר מחוזי רשאי להורות בכתב, על פי בקשת עובד סוציאלי לפי חוק הנוער (טיפול והשגחה) כי קטין יובא בדחיפות לבדיקה פסיכיאטרית, אם קיימות לדעתו ראיות לכאורה כי הקטין חולה במחלת נפש או שיש לו הפרעה נפשית, והמחלה או ההפרעה עלולות לסכן את עצמו או את זולתו סיכון פיסי.

(ג) בדיקה פסיכיאטרית של קטין לפי סעיף זה, תיערך בידי פסיכיאטר מומחה לילדים ולנוער.

7. בדיקה כפויה לא דחופה

פסיכיאטר מחוזי רשאי להורות בכתב כי אדם יובא לבדיקה פסיכיאטרית, אם הובאו לפניו ראיות לכאורה כי נתמלאו באדם כל התנאים האלה:

- (1) הוא חולה וכתוצאה ממחלתו פגום, במידה ניכרת, כושר שיפוטו או כושרו לביקורת המציאות;
- (2) נתקיים בו אחד מאלה:

- (א) הוא עלול לסכן את עצמו או את זולתו, סיכון פיזי שאינו מיידי;
 - (ב) יכולתו לדאוג לצרכיו הבסיסיים פגומה בצורה קשה;
 - (ג) הוא גורם סבל נפשי חמור לזולתו, באופן הפוגע בקיום אורח החיים התקין שלו;
 - (ד) הוא פוגע פגיעה חמורה ברכוש;
- (3) הוא סירב להיבדק בידי פסיכיאטר

14. ביצוע הוראה לבדיקה, לאשפוז או לטיפול מרפאתי

פסיכיאטר מחוזי שהורה על בדיקה פסיכיאטרית לפי סעיפים 6 או 7 או על אשפוז לפי סעיף 9 או על טיפול מרפאתי לפי סעיף 11 רשאי -

- (1) למנות את מבצע ההוראה;
- (2) להורות כי מבצע ההוראה יהיה זכאי לקבל בעת הצורך סיוע מהמשטרה;
- (3) להסמיך את מבצע ההוראה וכן את השוטר המסייע להיכנס לבית החולה או לכל בית חולים או לחצרים אחרים המפורטים בהוראה, כדי לבצעה, ולהשתמש בכוח סביר הן לצורך הכניסה לחצרים והן לצורך ביצוע ההוראה;
- (4) לקבוע את בית החולים שבו יאושפז החולה או את המרפאה שבה יקבל טיפול, או את מקום ביצוע הבדיקה ואת הפסיכיאטר הבודק;
- (5) לקבוע את תנאי האשפוז, הטיפול במרפאה או הבדיקה.